

Toimielinpäätösten ennakkovaikutusten arvioinnin malli

Elinvoimajaosto 18.09.2024 § 47
623/00.01.03/2024

Valmistelija hallintojohtaja Riina Kivistö, hallintopäällikkö Riku Rekonen, johdon erityisavustaja Tuulia Rinne, hallintosihteeri Emma Tammelin

Kunnanhallitus päätti 12.8.2024 § 160 hyväksyä Lempäälän kunnassa käytettävän toimielinpäätösten ennakkovaikutusten arvioinnin mallin. Päätöksessä otetaan kantaa siihen, minkälaisiin toimielinpäätöksiin ennakkovaikutusten arviointi valmistellaan ja mistä näkökulmista arviointi tehdään. Kunnanhallitus päätti, että ennakkovaikutusten arvioinnin mallia aletaan noudattaa syyskuussa 2024.

Toimintamallin valmistelussa on osallistettu toimielimiä ja kommentit on huomioitu toimintamallissa. Lisäksi toimintamallia on kokeiltu kunnan sopeutusohjelmaan (KV 24.4.2024 § 24) valmisteltujen sopeutustoimien vaikutusten arvioinnissa, ja se on todettu toimivaksi tavaksi tuottaa tietoa päätöksentekijöille ja kuntalaisille.

Lempäälän malli: suppea ja laaja ennakkovaikutusten arviointi

Päätösten ennakkoarvioinnin tavoitteena on jäsentää ja selventää valmistelu- ja päätöksentekotilannetta. Ennakkoarvioinnissa valmistelija kuvaa päätösehdotuksen myönteisiä ja kielteisiä vaikutuksia ja esittää vaihtoehtoisia ratkaisumalleja päätökselle. Tällöin päätöksen valmistelutekstistä ilmenee selkeästi päätösesityksen perustelut ja eri ratkaisuvaihtoehtojen edut ja haitat. (Kuntaliitto 2011.)

Lempäälän ennakkovaikutusten arvioinnin malli jakautuu kahteen erityyppiseen vaikutustenarviointiin: suppeaan ja laajaan. Suppeassa vaikutustenarvioinnissa päätöksen perusteluita huomioidaan ennalta määrättyistä näkökulmista tarkastellut vaikutukset. Valmistelutekstistä kävisi ilmi sekä myönteisenä että kielteisenä pidetyt vaikutukset. Laajassa vaikutustenarvioinnissa päätöksen vaikutuksia arvioidaan useammasta eri näkökulmasta ja syvemmillä laatutasolla. Laaja vaikutustenarviointi raportoidaan omaan määrämuotoiseen liitteeseen. Liite ohjaa valmistelijaa tai valmistelijaryhmää vastaamaan mallin mukaisiin näkökulmiin ja tuottamaan vaihtoehtoisia päätösesityksiä.

Vaikutustenarviointi	Suppea	Laaja
1) Sovellettavat päätökset	Kaikki toimielinpäätökset	Välittömästi kuntalaisten palveluihin vaikuttavat päätökset, merkittävät rakenteelliset muutokset
2) Näkökulmat	Kuntastrategia, talous, henkilöstö, muut vapaavalintaiset näkökulmat	Kuntastrategia, talous, henkilöstö, kuntalaiset, lapset, ympäristö, yritykset ja työllisyys

3) Muoto	Kirjalliset perustelut osana päätöksen valmistelutekstiä	Erillinen, määrämuotoinen päätöksen liite (taulukko)
4) Vaihtoehdot	Arvioidaan vain yhden päätösesityksen vaikutukset	Arvioidaan useampaa eri vaihtoehtoa

Laaja vaikutustenarviointi laaditaan silloin, kun päätös vaikuttaa välittömästi kuntalaisten palveluihin tai päätös koskee merkittävää rakenteellista muutosta (kunnan toimintaan tai organisaatioon). Päätöksenteko on tällöin ennakoitavaa ja suunniteltavissa. Toimielimille suositellaan, että ne suunnittelevat seuraavan vuoden päätösvalmistelua jo talousarvion valmisteluvaiheessa: talousarviokirjaan on tarkoitus avata, mitkä vuonna 2025 tehtävät päätökset edellyttävän laajan ennakkovaikutusten arvioinnin.

Toimielinpäätösten ennakkovaikutusten arvioinnin malli on kokousasian liitteenä.

Toimivalta: hallintosäännön 5 luvun 1 §:n mukaan kunnanhallitus vastaa palvelutoimintojen kehittämisestä ja yhteensovittamisesta. Päätösten vaikutustenarviointi liittyy kaikkiin kunnan toimintoihin ja toimielimiin, joten vaikutustenarvioinnin yleisen ohjeistuksen toimivalta kuuluu kunnanhallitukselle. Lautakunnat merkitsevät kunnanhallituksen päätöksen tiedoksi.

Lähteet: Sundquist, S., & Oulasvirta, L. (2011). Vaikutusten ennakkoarviointi kunnallisessa päätöksenteossa. Suomen Kuntaliitto.

Lisätietoja: hallintojohtaja Riina Kivistö, puh. 040 133 7485

Esittelijä

Elinvoimapäällikkö

Päätösehdotus

Elinvoimajaosto päättää merkitä tiedoksi kunnassa käyttöön otetun, liitteenä olevan toimielinpäätösten ennakkovaikutusten arvioinnin mallin.

Päätös

Elinvoimajaosto päätti merkitä tiedoksi kunnassa käyttöön otetun, liitteenä olevan toimielinpäätösten ennakkovaikutusten arvioinnin mallin.